Hukuk Bölümü 2008/302 E., 2009/183 K.

"İçtihat Metni"

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 13.3.2007 gün ve 2007/6 Kütük, A-756 seri/sıra No.lu İdari Para Cezası Karar Tutanağı ile, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 8. maddesine muhalefet(istenilen bilgileri zamanında ve doğru olarak vermemek) edildiğinden bahisle 54. maddesine göre idari para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ŞİŞLİ 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 7.9.2007 gün ve Müt. E:2007/2953, Müt. K:2007/2953 sayı ile, İtiraz eden vekilleri tarafından tahakkuk ettirilen idari para cezasının kaldırılmasının talep edilmiş olduğu; itiraz dilekçesi ve itiraza konu işleme ilişkin tüm belgelerin incelendiği; itiraz eden tarafından mahkemelerine dava açılmış ise de, dava dilekçesinde itiraza konu edilen işlem esas alındığında, itiraza ilişkin davada mahkemelerinin görevli olmadığı, idare mahkemesinin görevli olduğu kanaatine varıldığı gerekçesiyle, davanın görev yönünden reddine karar vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 11. İDARE MAHKEMESİ; 12.6.2008 gün ve E:2008/1256 sayı ile, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi hükmüne yer verdikten sonra; 1.6.2005 tarihinden itibaren yürürlüğe giren, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2. maddesinde; " kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık" Kabahat olarak tanımlanmış, 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinin (a) fıkrasında idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, 16. maddesinde; kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu, geçici 2. maddesinde, bu Kanun hükümlerinin, yürürlüğe girdiği tarih itibariyle idare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idari yaptırım kararları hakkında uygulanmayacağının belirtilmiş olduğu; aynı Kanun'un "Başvuru Yolu" başlıklı 27. maddesinin birinci fıkrasında; idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliğ veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği, 5560 sayılı Kanunla eklenen sekizinci fıkrasında ise, idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptaliyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği hükmüne yer verildiği; yukarıda yer verilen hükümler uyarınca, diğer kanunlarda idari yaptırıma ilişkin uyuşmazlıkta görevli yargı yerinin idari yargı olarak belirtilmesi halinde veya idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde idari yaptırıma ilişkin uyuşmazlığın idari yargı merciinde çözümleneceği, aksi halde 5326 sayılı Kanun uyarınca sulh ceza mahkemesinin görevli bulunacağı; dosyanın incelenmesinden; 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu uyarınca 1.098,00- YTL para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin tesis edilen işleme karşı Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesinde açılan davada, anılan Mahkemenin 7.9.2007 tarih ve Müt. No: 2007/2953, Müt. KARAR NO: 2007/2953 sayılı kararıyla davaya bakmakla idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görev yönünden reddi üzerine mahkemelerinde davanın açıldığı; bu durumda, 5429 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezalarına karşı idari yargıda dava açılabileceğine ilişkin bir hüküm bulunmadığından, işlemin Kabahatler Kanunu'nun yürürlük tarihinden sonra verilmesi ve dava konusu işlem ile birlikte idari yargının görev alanına giren herhangi bir kararın da verilmediği görüldüğünden, Kabahatler Kanunu uyarınca 5429 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin davanın görüm ve çözümünün adli yargının görev alanı içinde bulunduğu; açıklanan nedenlerle; Mahkemelerinin görevsizliğine, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine, karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Turan KARAKAYA, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Serdar AKSOY ve Coşkun GÜNGÖR'ün katılımlarıyla yapılan 06.07.2009 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre: Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği...

..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5429 sayılı Kanun'un 8. ve 54. maddelerine göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun "Cevap verme yükümlülüğü ve sınırları başlıklı" 8. maddesinde, " (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 20/3/2008 tarihli ve E.: 2006/167, K.: 2008/86 sayılı Kararı ile.; Yeniden Düzenleme: 25/11/2008-5813/1 md.) / İstatistikî birimler, ülkenin ekonomi, sosyal, demografi, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyulan diğer alanlardaki resmi istatistikleri üretmek üzere, Anayasa'da belirlenen temel haklar ve ödevler çerçevesinde, kendilerinden istenen veri veya bilgileri, Başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür." denilmiş; "İdarî para cezaları" başlıklı 54. maddesinde ise, " Sayımlarda geçerli mazereti olmadan verilen görevleri yapmaktan kaçınanlara beşyüz Yeni Türk Lirası idarî para cezası uygulanır. Görevlendirilenleri geçerli mazereti olmaksızın eğitim ve toplantılara göndermeyen

veya görev yapmasına izin vermeyen kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri ve sorumlularına, izin vermedikleri her kişi için beşyüz Yeni Türk Lirası idarî para cezası uygulanır ve bu durum ilgililerin kurumlarına bildirilir. Ayrıca, görevlendirilmek üzere yetiştirme kurslarına katılan kimselerden, görevlerini geçerli mazereti olmaksızın yapmaktan kaçındıkları takdirde, yetiştirilmeleri için yapılan giderler genel hükümler çerçevesinde tahsil edilir.

Başkanlık veya kurum ve kuruluşlar tarafından Program kapsamında istenen bilgileri, geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veya hatalı verenler, bir kereye mahsus olmak üzere uyarılarak yedi gün içerisinde bilgileri vermeleri veya eksik ve hataları gidermeleri istenir. Bu uyarıya rağmen, bilgileri hiç vermeyen veya talep edildiği hâlde eksikleri gidermeyen ve hataları düzeltmeyen gerçek kişiler veya özel hukuk tüzel kişilerinin organ ve temsilcileri hakkında, fiilin;

a) Hanehalkı veya bireylerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda beşyüz Yeni Türk Lirası,

b) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 20/3/2008 tarihli ve E.: 2006/167, K.: 2008/86 sayılı Kararı ile.; Yeniden Düzenleme: 25/11/2008-5813/3 md.) Hane halkı veya bireyler dışında kalan diğer istatistikî birimlerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda binbeşyüz Yeni Türk Lirası,

c) Sayımlarda işlenmesi durumunda ikibin Yeni Türk Lirası,

İdarî para cezası uygulanır.

İdarî para cezası ve diğer cezaların uygulanması, istatistikî birimin bilgi verme yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

7201 sayılı Tebligat Kanununda belirtilen usûllerden biri ile yapılan tebligatlar veya araştırmada görev alan personel tarafından bilgi ile ilgili dokümanların istatistikî birim yetkilisine verildiği veya bilginin istenmesi amacıyla istatistikî birimin ziyaret edildiğine ilişkin Başkanlıkça belirlenen usûllere uygun olarak tanzim edilmiş tutanaklar, istatistikî birimlerden bilgi istendiğinin tevsikinde yeterli olup, ispat için başka belge aranmaz.

Bu madde hükümleri, sözleşme ile üçüncü kişilere yaptırılan araştırmalar için de uygulanır.

İdarî para cezalarına ilişkin karar, sayım için mahallî komiteler kurulması durumunda, komitelerin başkanı tarafından; Programda belirtilmek şartıyla sayımların başka kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmesi durumunda bu kurum ve kuruluşların en üst yöneticileri tarafından; diğer durumlarda ise Başkanlığın merkez veya taşra teşkilâtının en üst amirleri tarafından verilir." hükmüne yer verilmiştir.

5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nda idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacak olması nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 11. İdare Mahkemesi'nce yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Şişli 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 7.9.2007 gün ve Müt. E:2007/2953, Müt. K:2007/2953 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 06.07.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.